

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, /elektron. znacznik czasu/
DUS-II.070.96.2024.MBu

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z pismem Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 7 lipca 2025 r., znak: III.7060.717.2024.AI, w sprawie wpływających do Biura Rzecznika wystąpień, dotyczących nowej zasady wypłaty w zbiegu świadczeń emerytalno-rentowych, zwanych rentą wdowią, wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243), proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Z pisma Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, że w zdecydowanej większości wystąpień, kierowanych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, kwestionowane jest rozwiązanie przewidujące, że osoba uprawniona do wypłaty świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej, musi spełnić warunek nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, co oznacza, że utrata małżonka musi nastąpić najwcześniej po ukończeniu 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn.

Wskazany warunek wynika z konieczności skierowania renty wdowiej do osób najbardziej potrzebujących, które w sposób dotkliwy również finansowo odczuły stratę osoby bliskiej, a ze względu na wiek nie mają możliwości samodzielnego poprawienia swojej sytuacji bytowej. To ograniczenie, zawarte w ustawie, służy skierowaniu nowej reguły zbiegu do osób, które prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nabyły w końcowym okresie swojej aktywności zawodowej lub po jej ustaniu, a zatem praktycznie utraciły możliwość zmiany swojej sytuacji majątkowej.

W mojej odpowiedzi, zawartej w piśmie z dnia 12 grudnia 2024 r., znak: DUS-II.070.96.2024.MBu, wyjaśniłem, że wprowadzenie tego warunku jest rozwiązaniem kompromisowym, wynikającym z konieczności odpowiedzialnego wdrożenia nowego rozwiązania do systemu emerytalno-rentowego, uwzględniającego zarówno oczekiwania wnioskodawców projektu obywatelskiego, jak i możliwości Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) i budżetu państwa, z którego dotowany jest FUS.

W tym miejscu muszę podkreślić, że ustawodawca przyjmując takie rozwiązania niewątpliwie kierował się, sygnalizowanymi w szczególności przez Ministra Finansów, względami budżetowymi. Zostało to wyraźnie podkreślone w *Stanowisku Rady Ministrów wobec obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (druk nr 32)*, w którym m.in. wskazano, że przyjmowane rozwiązania, w tym również harmonogram ich wdrażania, muszą uwzględniać postrzegane w perspektywie długoterminowej możliwości finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz – w szczególności – budżetu państwa. Trzeba bowiem wskazać, że ostatecznie zwiększone koszty wypłaty świadczeń pozostających w zbiegu według zasad określonych w projekcie poniesie przede wszystkim budżet państwa: czy to bezpośrednio w postaci dodatkowych wydatków na emerytury z tytułu zaopatrzenia funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych, czy to w postaci zwiększonej dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Mając powyższe na uwadze, Rada Ministrów przedstawiła pakiet poprawek, który został przyjęty przez Sejm. Przyjęcie tych założeń – jak zapisano w stanowisku Rady Ministrów -*przekładałoby się w następujący sposób na skutki finansowe wejścia w życie projektu: w 2025 r. wyniosłyby one od 3,2 mld do 4,2 mld; w 2026 r. od 6,7 mld do 9 mld, a w 2027 r. – od 11,9 mld do 15,8 mld w zależności od tego, czy z uprawnienia skorzystałoby 75% czy 100% jego potencjalnych beneficjentów.*

Przyjmując te rozwiązania nie tylko kierowano się zasadą równowagi finansowej państwa, zwracano również uwagę, aby wprowadzane rozwiązania nie naruszyły, określonej w art.32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zasady równości.

Z tego względu nie można zgodzić się ze wskazywanymi, w wystąpieniach do Rzecznika Praw Obywatelskich, zarzutami, że przyjęte kryterium wieku, w którym nastąpiła utrata małżonka cechuje się arbitralnością, brakiem relewantności i proporcjonalności, a renta wdowia nie była w istocie adresowana do osób najbardziej potrzebujących, zaś do tych, którzy utracili małżonka w odpowiednim, ustawowo określonym czasie. Zainteresowani wskazują, jak wynika z pisma Rzecznika Praw Obywatelskich, że o nabyciu uprawnień do nowych zasad wypłaty świadczeń w zbiegu winny decydować uprawnienia do renty rodzinnej wdowy lub wdowca, co ma wynikać z możliwości wypłaty renty wdowiej dopiero po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

Należy w tym miejscu stanowczo podkreślić, że renta wdowia nie jest odrębnym świadczeniem. Stanowi szczególną instytucję w systemie ubezpieczenia społecznego, tzn. wprowadza uprawnienie do pobierania dwóch świadczeń jednocześnie (w całości jednego i drugiego w części). Ze względu na różny względem renty rodzinnej charakter tego uprawnienia, ustawodawca odmiennie określił więc warunki uzyskania prawa do pobierania tych dwóch świadczeń, uznając, że osobom, które utraciły partnera na późnym etapie życia, trudniej jest dostosować się do nowej sytuacji niż osobom młodszym. Uprawnienie do łączenia dwóch świadczeń stanowi inną konstrukcję prawną niż samodzielne świadczenie, jakim jest renta rodzinna i z tego względu może podlegać innym regułom w zakresie warunków nabywania uprawnień.

Mając powyższe na uwadze, należy podkreślić, że fakt braku uprawnienia do wypłaty świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej przez osoby młodsze nie narusza ich praw nabytych. Kryterium wieku ma bowiem długą tradycję stosowania w rozwiązaniach emerytalno-rentowych. Obie grupy wiekowe nie są grupami podmiotów o podobnych cechach relewantnych, z których wynikałby obowiązek ustawodawcy jednakowego uregulowania ich sytuacji prawnej pod względem uprawnienia do wypłaty świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej. Tym samym różnicowanie sytuacji prawnej w tym przypadku nie można uznać za arbitralne. Norma ta znajduje bowiem uzasadnienie w celu ustawy, którym jest wsparcie osób, które, jak wyżej wskazano, utraciły partnera na późnym etapie życia, a tym samym trudniej jest im dostosować się do nowej sytuacji niż osobom młodszym. Rozwiązanie jest tym samym proporcjonalne i zostało uzasadnione w ramach zgłaszanych poprawek, wynikających ze stanowiska Rady Ministrów.

Zapewniam jednocześnie, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej brane pod uwagę i analizowane są wszystkie postulaty zgłaszane przez świadczeniobiorców, również te dotyczące zmiany przepisów emerytalno-rentowych. Wszystkie zgłaszane uwagi są istotną wskazówką przy podejmowaniu przyszłych działań, zmierzających do doskonalenia systemu emerytalnego.

Ze względu na fakt, że każda zmiana w systemie emerytalnym ma konsekwencje finansowe i wpływa na funkcjonowanie wielu osób, wszelkie nowe rozwiązania, dotyczące tego obszaru, winny być dokładnie analizowane. Dotyczy to także ewentualnego rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do renty wdowiej. W każdym przypadku – biorąc pod uwagę aktualną i prognozowaną sytuację Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – będzie ono się bowiem wiązało z koniecznością zwiększenia dotacji z budżetu państwa do FUS. Z tego powodu kluczowe w tej sprawie pozostaje stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki, który jednakże – zarówno

podczas prac nad obowiązującymi przepisami dotyczącymi renty wdowiej, jak i już po ich wejściu w życie – stoi na stanowisku, że aktualne rozwiązania są adekwatne do możliwości budżetu państwa.

Jednocześnie, mając na uwadze kwestię weryfikacji i podwyższenia wskaźnika łączenia świadczeń na zasadach tzw. renty wdowiej, wyjaśniam, że zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. Rada Ministrów dokona w 2028 roku weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu, w celu oceny zasadności jego podwyższenia, uwzględniając na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju położenie grup uprawnionych na mocy niniejszej ustawy do wypłaty świadczeń w zbiegu. Będzie to również okazja do całościowego przeglądu rozwiązań prawnych dotyczących renty wdowiej, w tym – kręgu osób uprawnionych do korzystania z tego rozwiązania.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/